

ፈረንጅች ፡ የኢትዮጵያ ፡ መንበረ ፡ መንግሥት ፡ በጐንደር ፡ ከነበረበት ፡ ዘመን ፡ ዝም
ረው ፡ በየጊዜው ፡ ያማርኛን ፡ ግስ ፡ እየጸፉ ፡ አሳትመዋል ። ከኹሉ ፡ አስቀድሞ ፡ ባጭሩ ፡
ጽፎ ፡ ያሳተመው ፡ ሉዶልፍ ፡ ይባላል ።

፪ኛው ፡ ጀርመናዊው ፡ ኢዝንበርግ ፡ ነው ። እሱም ፡ ዐማርኛን ፡ ከትግሪኛ ፡ ሳይለይ ፡
ደባልቆ ፡ ጽፏል ፤ ምክንያቱም ፡ በትግሬ ፡ ተቀምጦ ፡ ትግሮችንና ፡ ያማራ ፡ ነጋዶችን ፡ ስለ ፡
ጠየቀ ፡ ይኾናል ።

፫ኛው ፡ አንቷን ፡ ዳባዲ ፡ ነው ፤ እሱም ፡ በጐንደር ፡ ተቀምጦ ፡ የጐንደርንና ፡ የሺዋን ፡
የጐዝምን ፡ የትግሬን ፡ ሊቃውንት ፡ እየጠየቀ ፡ የተቻለውን ፡ ያክል ፡ ከግእዝ ፡ እያሰማማ ፡
ጽፎ ፡ አሳትሞታል ፤ አንዳንድ ፡ ዐረብኛም ፡ አግብቶበታል ። ጐንደር ፡ የኹሉ ፡ መሰብሰቢያ ፡
መዲና ፡ ስለ ፡ ኾነች ፡ ዛሬ ፡ የማይነገር ፡ ብዙ ፡ ዐማርኛ ፡ ይገኝበታል ። ከኢዝንበርግ ፡ ያንቷን ፡
ዳባዲ ፡ ይሻላል ።

፬ኛው ፡ አግናጥዮስ ፡ ጉይዲ ፡ ነው ፤ እሱም ፡ በጣሊያን ፡ ከተማ ፡ በሮማ ፡ ተቀምጦ ፡
ከኢትዮጵያ ፡ ሊቃውንት ፡ በውቀት ፡ መዝመሪያ ፡ የኾኑ ፡ አራት ፡ ዐይና ፡ የተባሉ ፡ ታላቁን ፡
ሊቀ ፡ ሊቃውንት ፡ ያንኮበሩ ፡ መምህር ፡ ክፍሌን ፡ እየጠየቀ ፡ አንዳንድ ፡ ዕብራይስጥና ፡
ዐረብኛም ፡ እየጨመረ ፡ በካህናት ፡ ዐማርኛ ፡ አሳጥሮ ፡ ጽፎታል ። የተረሳ ፡ ስም ፡ የቀድሞ ፡
ወግና ፡ ታሪክም ፡ ዐልፎ ፡ ዐልፎ ፡ ይገኝበታል ። ዳግመኛም ፡ መምህር ፡ ክፍሌ ፡ የብሉይና ፡
የሐዲስ ፡ የሊቃውንት ፡ ያቡ ፡ ሻህር ፡ የመጽሐፈ ፡ መነኮሳት ፡ (ያራቱ ፡ ጉባኤ) ፡ አስተማሪ ፡
ስለ ፡ ነበሩ ፡ የዛሬ ፡ ሰዎች ፡ የማያውቁት ፡ ቋንቋ ፡ ተጽፎበታል ። አንቷን ፡ ዳባዲን ፡ በመ
ከተል ፡ እንደ ፡ ሮማይስጥ ፡ ፊደል ፡ የአዐንና ፡ የሀሐኅን ፡ የሠሰን ፡ የጸፀንም ፡ ተራ ፡ አንዳንድ ፡
ወገን ፡ ከማድረጉ ፡ በቀር ፡ የርሱ ፡ ግስ ፡ ወደ ፡ ፊት ፡ ለሚጽፉ ፡ አብነት ፡ ይኾናል ።

፭ኛው ፡ የፈረንሳይ ፡ መነኮሴ ፡ አባ ፡ ቤትማን ፡ ነው ። እሱም ፡ ዐዲስ ፡ አበባ ፡ ተቀምጦ ፡
የትግሬን ፡ መነኮሳት ፡ እየጠየቀ ፡ ጽፎታል ፤ ትግሪኛውን ፡ ጐንደርኛ ፤ ጋልኛውን ፡ የሺዋ ፡
ዐማርኛ ፡ ብሎታል ፤ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ የጠየቃቸው ፡ ትግሮችና ፡ ጋሎች ፡ እንደ ፡ ኾኑ ፡ በዚህ ፡
ይታወቃል ። የርሱ ፡ ግስ ፡ ምንም ፡ ስሕተት ፡ ቢኖርበት ፡ አንቷን ፡ ዳባዲና ፡ ጉይዲ ፡ ከጸፉት ፡
ይበዛል ።

ባላዋቂ ፡ ቤት ፡ እንግዳ ፡ ኖኘበት ፡ እንዲሉ ፤ ባ፲፰፻፹፱ ፡ ዓ ፡ ም ፡ የግእዝን ፡ ሰዋሰው ፡
ያሳተሙ ፡ ሰዎች ፤ አብነት ፡ አሞሌ ፡ ዋልጋ ፡ በጋር ፡ ግድነት ፡ ሐርነት ፤ ወረበበ ፡ ሐንከበ ፡
ጤበ ፡ መረበ ፡ ማህየበ ፡ ተአወሰ ፡ ተመነሰ ፡ ተርኩሰ ፡ ጳስጠመ ፡ ጳርቄመ ፡ መድሐ ፡ ሰተመ ፡
ወሰከመ ፡ አረመ ፡ ታኤሰ ፡ እያሉ ፡ ዐማርኛውን ፡ በግእዝ ፡ ቦታ ፡ እንዳገቡትና ፡ ግእዝ ፡ ያል
ኾነውን ፡ ፈጠራ ፡ በብዛት ፡ እንደ ፡ ጨመሩበት ፤ ዐማርኛን ፡ ያሰፋ ፡ መስሎት ፡ ባ፩ ፡ አዕማድ ፡
የማይገሰሰውን ፡ አንቀጽ ፡ እየገሰሰ ፡ ጽፏል ፤ ያንዱን ፡ ቃል ፡ ከሌላው ፡ አዛንቆታል ፤ (ደባል
ቆታል) ። ዛታ ፡ ዐዘለ ፡ በማለት ፡ ፈንታ ፡ ዘዘተ ፡ ዘዘለ ፡ እያለ ፡ ልብ ፡ ወለድ ፡ ግስ ፡ ይጽፋል ።

ይህም ፡ ይህ ፡ ነው ፤ በዚህ ፡ ላይ ፡ ደግሞ ፡ ከግእዙ ፡ የማይለየውን ፡ የካዕቡንና ፡ የሣልሱን፣
የራብዑንና ፡ የጋምሱን ፡ የሳድሱንና ፡ የሳብዑን ፡ ተራ ፡ እንደ ፡ ባለዋየሉ ፡ እንደ ፡ ፈረንጅ ፡
ግስ ፡ ለያይቶ ፡ ጽፎታል ። ነገር ፡ ግን ፡ ያማርኛ ፡ መዝገበ ፡ ቃላት ፡ ሐሳብ ፡ በልባቸው ፡ የሌለ ፡
ያገራችን ፡ ካህናት ፡ አይታወቅምና ፤ በነሱ ፡ አንጻር ፡ ብዙ ፡ ጊዜ ፡ ሊመሰገን ፡ ይገባዋል ።

በንግሊዝ ፡ በፈረንሳይ ፡ በጣሊያን ፡ ቋንቋ ፡ ተተርጉሞ ፡ በየጊዜው ፡ የታተመው ፤ ኹለ
ቱን ፡ አዐና ፡ ሦስቱን ፡ ሀሐኅ ፡ ኹለቱን ፡ ሠሰ ፡ ኹለቱን ፡ ጸፀ ፡ ለይቶ ፡ ያልጻፈ ፡ ያማርኛ ፡
ግስ ፡ ጥቅምነቱ ፡ ለውጭ ፡ አገር ፡ ሰዎች ፡ ብቻ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ ላማሮች ፡ የሚጠቅምና ፡ የሚ
ረባ ፡ ይህን ፡ ዐዲስ ፡ ያማርኛ ፡ ግስ ፡ አውጥተናል ።

የፊደሉም ፡ ተራ ፡ አ በ ገ ጉ ደ ጀ ሀ ወ ዘ ዝ ሐ ሳ ኑ ጠ ጪ የ ከ ኩ ኸ ለ መ
ነ ኘ ሠ ዐ ፈ ጸ ፀ ቀ ቁ ረ ሰ ሸ ተ ቸ ጰ ፒ ፡ ነው ።

ግ ጥ ም ።

የጌታችን ፡ ዕድሜ ፡ ሰባት ፡ ዓመት ፡ ሲያኸል ፡
ለመምር ፡ ሰጠችው ፡ እናቱ ፡ ድንግል ።
መምሩም ፡ ሲያስተምረው ፡ አለው ፡ አሌፍ ፡ በል ፤
በታምረየስ ፡ ተጽኛል ፡ ይህ ፡ ቃል ።
ጌታም ፡ ለመምሩ ፡ ጥያቄ ፡ ሰጠው ፤
ምስጢረ ፡ ፈጣሪን ፡ ገልጦ ፡ ሊያስረዳው ፡
ምንት ፡ ትርጓሜሁ ፡ ለአሌፍ ፡ አለው ።
አሌፍ ፡ ስለ ፡ ኾነ ፡ የፊደሎች ፡ በዙር ፡
የትም ፡ አገር ፡ የለ ፡ በሀ ፡ መዝመር ።
ዕብራይስጥና ፡ ዐረብ ፡ ሱርስትም ፡ ይቅሩና ፡
በትግሬ ፡ ግዛት ፡ በአዙስም ፡ መዲና ፡
የሳባ ፡ ፊደል ፡ ግእዝ ፡ ያባተው ፡
በአ ፡ ነበርና ፡ የሚዝምረው ፤
ለሀ ፡ መነሻነት ፡ ምስክር ፡ የለው ፤
እንዲያው ፡ ፈጠራና ፡ ልብ ፡ ወለድም ፡ ነው ።

ኢዝንበርግ ፡ በትግሬ ፡ አውራጃ ፡ ሳለ ፡ አበገደን ፡ ከግራ ፡ ወደ ፡ ቀኝ ፡ በደንጊያ ፡ ተቀርጾ ፡
ስላገኘው ፡ ሥዕሉን ፡ አንሥቶ ፡ በግሱ ፡ ውስጥ ፡ አሳትሞታል ፤ ስለዚህ ፡ አበገደ ፡ ጥንታዊ ፡
ነው ፡ እንጂ ፤ እንደ ፡ ሀላፊነት ፡ ኋለኛ ፡ አይደለም ።

ባውሮጳ ፡ በየመንግሥታቱ ፡ ኹሉ ፡ ቋንቋን ፡ የሚያፋፉና ፡ የሚያስፋፉ ፡ የሚጠብቁ ፡
የሚከባከቡ ፡ የቋንቋ ፡ ሞግዚቶች ፡ የተባሉ ፡ ብዙ ፡ ሊቃውንት ፡ አሉ ።

በግብጽም ፡ አገር ፡ ላገር ፡ እየዞሩ ፡ ዐረብኛን ፡ የሚማርሩ ፡ ሊቃውንት ፡ ይገኛሉ ። ጉባኤያ
ቸውም ፡ ቤተ ፡ መምህራን ፡ ቤተ ፡ ደራስያን ፡ ይባላል ። ቋንቋቸውም ፡ ከዚህ ፡ የተነሣ ፡ እነሱን ፡
ጠቅሞ ፡ በውጭ ፡ አገር ፡ ሰፋ ፡ ተንሰራፋ ።   ቅብጥንና ፡ ሳባን ፡ የመሰለ ፡ ጥንታዊ ፡
ልሳን ፡ ከነፊደሉ ፡ ጠፍቶና ፡ ተረስቶ ፡ እንዳይቀር ፡ ከራሳቸው ፡ ቋንቋ ፡ ዐልፈው ፡ ተርፈው ፡
የሌላውን ፡ ልሳን ፡ ይጠብቃሉ ። ቃልም ፡ ቢጎድልባቸው ፡ ከሌሎች ፡ ቋንቋ ፡ ወስደው ፡ በፊ
ደላቸው ፡ ጽፈው ፡ የራሳቸው ፡ ያደርጉታል ። ከነዚህም ፡ ሊቃውንት ፡ ግእዝንና ፡ ዐማርኛን ፡
የሚያውቁ ፡ በንግሊዝ ፡ በፈረንሳይ ፡ በጣሊያን ፡ በመስኮብ ፡ በሜሪካ ፡ ከተማ ፡ ይገኛሉ ።
ይልቁንም ፡ በጀርመን ፡ አገር ፡ ሥራችን ፡ ብለው ፡ ግእዝንና ፡ ዐማርኛን ፡ ይማራሉ ፤ ያስተ
ምራሉ ። እነደጃዝማች ፡ ተሰማ ፡ ገዝሙንም ፡ ባዩ ፡ ጊዜ ፤ «አንትሙ ፡ ትበልዑ ፡ በእዴክሙ ፤
ንሕነስ ፡ ንበልዕ ፡ በመንካ» ፡ እያሉ ፡ ይናገራሉ ፤ (ተናገሩ) ። ሠዓሊው ፡ አቶ ፡ አገኘኹ ፡ እንግ
ዳና ፡ አቶ ፡ ታደገ ፡ ከበበውም ፡ በኢትዮጵያ ፡ መንግሥት ፡ ዐልጋ ፡ ወራሽ ፡ ልዑል ፡ ተፈሪ ፡
መኰንን ፡ (ዛሬ ፡ ቀዳማዊ ፡ ዐጤ ፡ ኅይለ ፡ ሥላሴ) ፡ ፈቃድ ፡ ፓሪስ ፡ በኼዱ ፡ ጊዜ ፡ ፈረንሳይኛ ፡
እስኪለምዱ ፡ ድረስ ፡ ከፈረንሳይ ፡ ሊቃውንት ፡ ጋራ ፡ በግእዝ ፡ ሲነጋገሩ ፡ እንደ ፡ ቁዩና ፡
ግእዝን ፡ ባገራችን ፡ እኛ ፡ እንዲያ ፡ ስንንቀው ፡ እሱ ፡ በባዕድ ፡ አገር ፡ እንደ ፡ የሌፍ ፡ እጅግ ፡
በጣም ፡ ጠቀመን ፡ እያሉ ፡ ሲናገሩ ፡ ከቃላቸው ፡ ስምቻለኹ ።